

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
भारतीयविद्या पारंगत (एम्.ए.)- (सत्र पद्धती: नियमित)

R

परीक्षा: जून-जुलै - २०२२

चौथे सत्र

विषय: - प्राचीन भारतीय मूर्तिशास्त्र (19R1344)

दिनांक: ३०/०६/२०२२

गुण: ६०

वेळ: स. १०.०० ते १२.३०

सूचना :- (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. (२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र. १. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (३६)

१. भारतात मूर्तीचा उगम आणि विकास कसा झाला हे सांगा.
२. शिव या देवतेची मूळ संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्या संहारमूर्तीची माहिती लिहा.
३. विष्णू या देवतेची मूळ संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्या मूर्तीचे वर्गीकरण कसे केले जाते हे लिहा.
४. बौद्ध मूर्तिशास्त्राचा उगम आणि विकास स्पष्ट करून मैत्रेय या बोधीसत्त्वाच्या मूर्तीची थोडक्यात माहिती लिहा.
५. मातृदेवता म्हणजे काय हे सांगून सप्तमातृकांची थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र. २. टीपा लिहा. (कोणतेही तीन) (१८)

१. अवलोकितेश्वर पद्मपाणी
२. महामायूरी
३. पार्श्वनाथ आणि त्याचे यक्ष - यक्षी
४. अष्टदिक्पाल
५. सदाशिव

प्र. ३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (०६)

१. धर्मचक्रप्रवर्तनमुद्रा बुद्धाच्या आयुष्यातील कोणती घटना सांगते ?
२. आदिनाथ आणि महावीर यांची चिन्हे कोणती आहेत ?
३. कार्तिकेयाच्या कोणत्या रूपांचे अंकन कोणत्या कुषाण राजाच्या नाण्यांवर आढळते.